ч. 247 (13.486). Львів, середа 20. вересня 1933. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“. Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Тайна вбивства Тадея Голуфка...

Кілька пригадок і рефлексій з приводу акту обвинувачення проти Олександра Бунія і тов. у процесі за вбивство пок. Тадея Голувка.

Львів, 18. вересня 1933.

Завтра, 19. ц. м., розпочинається перед Окружним Судом у Самборі, як судом присяжних, епільог одного з найбільше таємничих, найголосніших і тими своїми незнаними закулісовими спонуками безумовно найцікавіших політичних убивств, які трапились на Галицькій Землі. — Дня 29-го серпня 1931 року у пансіоні СС. Служебниць у Трускавці згинув ок. 8 год. вечора, поцілений кількома револьверовими кулями на постелі у своїй кімнаті — посол і заст. голови клюбу ББ., б. начальник Східнього Відділу польського Міністерства Закорд. Справ, колишній чільний член ППС., відомий політик, — Тадей Голувко, якого особливою темою зацікавлення була віддавна національна політика. Вбивство Голувка викликало широкий відгук у краю і за кордоном та дало притоку до найріжнороднiших концепцій і щодо табору винуватців і щодо мотивів замаху. Найбільше здивування викликав факт убивства Голувка через те, що Тадей Голувко не був прецінь ніякою урядовою особою, за політику влади не відповідав і що всупереч пересвідченню людей мало у політичних відносинах зорієнтованих — фактично не мав в урядових чинників надто великих впливів. Цю останню обставину можна було м. і. пояснити тим, що пок. Голувко відомий був з химерности, досить частої змінливости своїх політичних поглядів. Також у своїх поглядах на українську проблему й польсько-українські відносини він виказував в останньому році дуже поважні відхилення від первісно голошених тез. Все ж, відзначувався своєрідним, питомим йому лібералізмом у національних справах — і тому вказування на українців, як спричинників його вбивства викликувало поважні сумніви та застереження, які одночасно вказували на інші чинники у такому вбивстві більше від українців зацікавлені.

Конкретно про особи вбивників Тадея Голувка вперше говорилося на наглому суді після нападу на почту у Городку. Хоча акт обвинувачення проти Василя Біласа, Дмитра Данилишина і тов. справу Голувка з процесу вилучував, а проте прокуратор кількакратно старався ту справу висунути, закидаючи двом названим обвинуваченим, що це вони були безпосередніми вбивниками Голувка. Покликувався при тому на зізнання Василя Біласа і Мотики. Як відомо, Василь Білас ті свої зізнання на розправі відкликав, свідок Буній мовчав, а лише Мотика „сипав“ Біласа й Данилишина у тій справі так само, як у всіх інших, і як „сипав“ взагалі всіх і вся. Оборона рішуче противилася трактувати таку велику й поважну справу мимоходом, підчас процесу за іншу справу, та домагалася поширення акту обвинувачення або вилучення справи за вбивство Голувка. Зокрема оборона вказувала на хиткість прокураторських закидів, наводячи низку інших цікавих моментів, як напр. признання до вбивства Голувка кількома іншими особами. Остаточно справу з городецького процесу вилучили, але не взяли під увагу вимогу, щоби Біласа й Данилишина поставити перед суд присяжних, який розглядав би цілість справи трускавецьких стрілів. Наглий суд закінчився відомими смертними засудами, а Білас і Данилишин занесли свою тайну до могили.

Тимчасом слідство, як показується, було ведене дальше й оце завтра справа про вбивство Тадея Голувка таки приходить перед суд присяжних. Як виходить із акту обвинувачення — якого широкий зміст подамо завтра — це буде безумовно найцікавіший політ. процес у цілій безконечній черзі всіх дотеперішніх політичних процесів на наших землях у Польщі. Першою аномалією цього процесу, яка відразу кидається у вічі, це брак на лаві підсудних трьох найважніших — згідно з актом обвинувачення — винуватців: тих двох безпосередніх справників, що своїми стрілами вбили Тадея Голувка, і того, що безпосередньо дав їм наказ це зробити. Білас і Данилишин стоять у цьому акті обвинувачення вже офіціяльно під тим самим закидом, який висував прокуратор Мостовський у городецькому процесі, — однак вони вже боронитися не всилі. Знов-же тим, хто казав Голувка вбити, мав бути **Михайло Гнатів,** молодий студент; він перебуває за кордоном і проти нього слідство перервали. Таким робом засіли на лаві підсудних лише виконавці другорядних роль у трускавецькій драмі — так, як її представляє прокуратура. Із них дві одиниці такі, яких досі в ні одному українському політичному процесі ще не бувало: **Роман Барановський,** студент, про якого прокуратор виразно каже, що це конфідент поліції, який м. і. за гроші видав Коссака, — і **Микола Мотика,** гімназист, який теж „вславився“ у городецькому наглому суді холоднокровністю, з якою своїх товаришів „засипував“. Теза прокуратора, що Барановський служив у поліції з відома чи навіть з наказу своїх зверхників з української терористичної організації, як контррозвідчик, є тезою дуже цікавою, і тому ще дужче підкреслює виїмковий, просто несамовитий характер того процесу.

Другою надзвичайно цікавою тезою прокуратури є її твердження, що вправді Тадея Голувка вбили українські руки і весь безпосередній плян убивства вийшов із низів ОУН, а проте він зродився в атмосфері, опанованій — комуністами. Таким робом польські судові чинники намагаються в оцьому процесі вперше заторкнути два моменти українського революційного підпілля, про які досі ніде не було мови: його звязків з польськими органами безпеки та з комуністами. Ясна річ, що вияснити як слід усі ці моменти на судовій салі — надзвичайно важко. Натякає на це вже сам акт обвинувачення, який згадує, що Барановський покликується в одній дуже важній подробиці на відомого б. радника відділу безпеки у Львові (тепер у Варшаві) Івахова та двох поліційних комісарів (з них один, Чеховський, у міжчасі впав жертвою таємничого замаху), — а названі особи цьому заперечують. Отже чи зможе цей процес виявити у всій ширині межі співробітництва такого Барановського з польськими поліційними чинниками? Чи можна буде перевірити, наскільки дійсно має підстави закид, що деякі дії українського підпілля можуть підлягати тайній і замаскованій інспірації комунізму? Чи можна буде врешті справді розгадати гнітучу загадку самої трускавецької трагедії, не лише її механічних безпосередніх акторів, але і її сутне тло та всі її куліси?!

Це ті питання, які мусимо всі собі завдати напередодні процесу за вбивство Тадея Голувка.



## IX. Конґрес національностей.

*(Кореспонденція з Відня.)*

Як ми вже сповіщали, цьогорічний Конґрес Національностей відбувається саме тепер (від 16. до 18. ц. м.) у швайцарській столиці — Берні. Від оснування інституції Конґресу Національностей, це вже девятий з ряду зїзд. Сім перших відбулося в осідку Союзу Народів — Женеві. Вони мали за завдання, так би сказати, на очах тої найвищої міждержавної установи повести наглядний доказ того, як дуже прикрим є положення національних меншин в Европі. На основі т. зв. міжнародніх договорів позбавлено кругло 40 міліонів европейців свободи власного життя, ставлячи їх густо-часто поза скобками права на власний національний розвиток. Мимо проголошення високої ідеї „самоозначення народів“, якої висловом мали стати новозаключені трактати, відібрано свободу національного розвитку народам, які разом взяті дорівнюють числу неодної великої держави. Ба, що більше, нова національна політика набрала подекуди таких гострих форм, що для численних недержавних народів стала по війні куди гірша, ніж була перед війною; вона живо нагадує подекуди часи найчорнішого абсолютизму. Так повстала армія невдоволених, а в її лоні виросла широка міжнародня організація для оборони їх прав — організація Конґресів Національностей.

Відбуваючи свої щорічні наради в Женеві, Конґрес не ставився в опозицію до Союзу Народів, але силою самого факту істнування ділав немов постійна пригадка, немов вічне „мементо“ того, що замирення Европи можливе лише по усуненні причин невдоволення, лише в консеквентнім і беззастережнім переведенні засади самоозначення народів і в дійснім охоронi прав меншин. Та все таки та зверхна реляція Конґресів до Союзу Народів ставила першу інституцію, може зрештою не зовсім слушно, в тінь другої. Бажання вивести Конґреси на безпосереднє світло дня і зробити їх органом і морально наскрізь незалежним, ставало що-раз-то голоснішим. І восьмий Конґрес перервав ту позірну нерозлучність. Переносячи свої наради у Відень, він зробив перший практичний крок в напрямі свого усамостійнення. Значно збільшена фреквенція, хід нарад і незвичайно сильний відгомін у пресі краю і за кордоном стали найкращим і найвимовнішим доказом на доцільність зробленого кроку. Крім того Відень показався неначе предистинованим до того роду зїздів. Найповажніша столиця колишньої держави національностей, в якій ще загально живі спомини на її передвоєнні часи, виказала і супроти інституції, яка собі поклала за ціль створити умовини для згідного, бо на трівких правах основаного, співжиття ріжних народів і їх частин, найбільшу міру симпатій і вирозуміння.

На жаль, відомі події в Німеччині, зглядно народження відомих непорозумінь між двома вітками одного і того самого народу, нагло і несподівано перервали так гарно і надійно започатковане діло. Під впливом цих сумних подій секретаріят Конґресів уважав за відповідне цьогорічні наради перенести з Відня знову до Швайцарії. Як у травні ц. р. плянований зїзд німецьких меншинних ґруп перенесено точно в останню годину із австрійсько-німецького Клягенфурту до просто-німецького Пасау, так і Конґрес Національностей впав жертвою тої дивної ворожнечі і партійної нетерпимости. А що поворот у Женеву наслідком дразливости деяких питань показався небажаним, вибрано як свого роду останню дошку ратунку менше голосний а більше інтимний терен.

На порядку нарад цьогорічного Конґресу стоять поруч питання про „релігію і народність“, що є продовженням минулорічних рефератів на цю тему і стереотипного звіту про діяльність

Союзу Пародів, дві важніші справи, а саме: справа про т. зв. національну дисиміляцію і про територіяльну автономію. Перша з них, накинена виступом гітлерівців у Німеччині, стане важливо пробним каменем видержаности інституції Конгресів. Це справа в першій мірі жидівська, а там і інших національних груп Німеччини. На ній правдоподібно покажеться відразу, чи Конгрес вийде цілий, чи зменшений на жидівські національні групи.

До ідеольогії німецьких національних соціялістів належить між іншим питання про чистоту германської раси. Тільки германська раса є в їх очах досконала. Всі інші народности чи раси, яких члени живуть у границях німецької держави, це більше або менше горожани другої, у всякім разі гіршої, категорії. Як такі, вони не можуть мати тої повности особистих, національних і політичних прав, як раса пануюча, германська. В імя тої ідеї, яка мимоходом кажучи, живо нагадує дивні для нас індійські касти, виповіли гітлерівці війну не тільки істуючим расам (чи-тай національностям), в першу чергу жидам, але й не істуючим, до третього покоління взад включно.

Жиди ріжняться від інших народів між іншим тим, що вони найбільше склонні підпорядкуватися життєвим умовинам, словом вони найбільше асиміляційно способні. З другої сторони, вони як раса найбільше відпорні. У тих двох прикметах належить, на мою думку, шукати опори для їх всеобіймаючих впливів і сили. Хоч їх нараховують у Німеччині около 600 тисяч, то вони все таки не уважають себе національною меншиною, а причисляються просто до німецького народу. Це їх практичне право. Як такі вони користуються повнотою всіх німцям прислугуючих прав, не позбавляючи себе рівночасно характеристичних і очевидно незаперечених прикмет своєї відрубної раси. Коротко, вони є німцями і жидами в однім тілі.

Проти тої, що так скажу, двополовости одного і того самого народу виступають німецькі нац. соціялісти, проголошуючи право на диссиміляцію, себто насильного виелімінования чужих елементів, для охорони власної раси перед впливом чужої під яким би то не було видом. Подумання теоретично представляється новий вираз як льогічний вплив деяких попереджуючих симптомів і здається не грішить перед законом тої науки. Але застосування практично набирає відразу значіння прикрого неволення. Живемо в часах, де з усіх усюдів лунає гасло самоозначення народів; сама інст. Конгресів оперує на тій основі, підчас коли нова ідеольогія заперечує її ґрунтовне право: самоозначення одиниці. Як це у буддень виглядає, про це сповіщають чужинні газети у своїх реляціях із Німеччини на це достарчає не менше ілюстрацій німецько-австрійська тиха війна і данціґське братання... Сучасні відносини в Німеччині це велике обтяження для 9. Конґресу Національностей і ця точка Конґресу це трохи не питання буття його самого.

Друга важна справа, якою займається цей Конґрес, це як сказано, справа територіяльної автономії. Воно повинно в першу чергу інтересувати нас, українців. Референтом до цеї точки є катальонський посол Естельріх, який на основі власного досвіду безперечно може найбільше компетентний сказати тут відповідне слово. Але як країна до країни не подібна, так і відносини, які тепер панують на гарячій еспанській землі ріжняться від тих, які ми стрічаємо особливо серед нових держав сходу. Для повноти і живости образу боротьби за право на територіяльну автономію треба було не тільки тла Піренеїв, але і мереження наших Карпат. На жаль, на програмі цих важних нарад не видно ні одного українського імени. Це тимбільша шкода, бо в Берні як неписана точка нарад має відбутися маніфестація Конґресу проти потрясаючого голоду на Україні.

Ст.

*Від Редакції.* Цей інформативний допис про девятий Конґрес Національностей, що походить із кол постійного секретаріяту конґресів у Відні, наспів до нас запізно. Нині, тобто в понеділок, конґрес уже кінчиться. Досі не маємо з нього ніяких звідомлень. Але вже в найближчих днях вони наспіють з Берна від наших делегатів посла Міл. Рудницької та Зиновія Пеленського. Тоді побачимо, наскільки всі тези повищого допису найдуть там своє виправдання. Але не зважаючи на спізнення допису, ми все таки його публікуємо в інформаційних цілях.

—o—

# Напрямні німецької закордонної політики.

**Промова німецького міністра закордонних сп рав Нойрата.**

(УП) Дня 15. IX. 1933 р. в год. 10. вечором говорив німецький міністр закордонних справ фон Нойрат про напрямні німецької закордонної політики. Промова була передавана також і через радіо. Промова була звернена спеціяльно до представників закордонної преси, які дуже численно заповнили салю на запрошення міністра. Тут подаємо короткий зміст промови.

По літній перерві починається знова робота. За декілька днів виїде німецька делеґація під проводом фон Нойрата на женевські наради. Міністр дав вислів своїй радости, що може знову вступити у ближчі звязки з представниками світової преси, якої обовязком є інформувати свої краї про відносини в Німеччині. Сам міністр хоче причинитись своєю промовою до кращого зрозуміння німецьких стремлінь і тому саме говорить про напрямні закордонної політики. Стверджує, що весь світ находиться нині в стані стаґнації і що всякі спроби інтернаціональної співпраці виявились безуспішними. Йдуть конференції за конференціями, наради за нарадами, але розвязка проблем не поступає при цьому ані на крок вперед. Шукаючи за причиною того безвихідного положення натрапляється на версайський договір, що вже 14 літ тяжить над Европою. В 1919 році говорилося, що версайський договір можна буде ревідувати, але пізніше від цього відступлено і зроблено його недоторкальним, а все це тому, щоби далі держати Німеччину в ярмі. Всі можливі засоби вживається, щоби це осягнути. Інакше приміщення мають ріжні принципи у відношенні до держав-побідників, а інакше до побіджених. Німеччина мусить боронитись перед духом Версаю, а напрямні цеї оборони подав 17. травня райхсканцлер Гітлер. З жалем приходиться ствердити, що на чужині подекуди ще й нині не розуміють німецької закордонної політики. Думають, що німці хочуть війни, колиж вони в дійсности бажають мира. Пробували дійсність закрити перекручуванням чи навмисним затаюванням фактів з промови Гітлера. Коли промова починалась зворотом про літну перерву, то це не означало, що в літі нічого не сталось. Навпаки, літом заключено багато договорів, відбуто багато нарад, одначе все це не зуміло в нічому змінити обличчя Европи. Хвилевими комбінаціями та політичними потягненнями, які мають лише демонстративний характер, можна стільки само осягнути, як теоретичними балачками над іншими побічними питаннями. Відпруження можна осягнути в дійсности лише засобами, що підійдуть до кожної справи по суті, а передовсім до загранично-політичних питань. Цієї самої думки був і Муссоліні, коли перевів у діло ідею пакту чотирьох, який підписала й Німеччина, щоб і цю обставину використати для поправлення ситуації в світі. Сила цього пакту не залежить від його сформулування, а від духа, в якому його пристосовується в житті. Остаточну ціль не можна осягнути, коли пакт використовується для вдержання в посусі одного з партнерів. Міністр переконаний, що ті чотири великі держави, які цей пакт підписали, моглиб вирішити всі спірні питання в Европі, колиб мали до цього добру волю. Щодо розброєння, то інші держави не хочуть зробити ніяких уступок, коли тимчасом німці все зробили, чого від них жадали. Мимо всяких переговорів, міністр не добачує ніяких познак, які вказувалиб на те, що світ дійсно хоче розброїтися. Всі кажуть, що німці зброяться, хоч у дійсності Німеччина йде на всі пропозиції з якогобто не було боку при тій умовині, що й ін. тепер узброєні держави ті пропозиції приймуть і їм підчиняться. Німеччина готова не лише зректись усякої важкої зброї, але й піддати свої цивільні формації інтернаціональній контролі, коли те саме зроблять і інші держави. Дехто хоче завести на перше контролю для тих, що вже розброїлись. А це є просто лише відсунення справи розброєння. Такі думки пропаґує частина закордонної преси. Навіть висловлюється твердження, що німці тепер хотять лише зрости в силу, щоби відтак перейти до політики насильства. Міністр заявив, що це абсолютно не відповідає дійсности і він вважає це за спробу при помочі гарних слів дальше поневолювати Німеччину. На це Німеччина ніколи не погодиться. Про відношення до Австрії заявив міністр, що Німеччина не вмішується у внутр. австрійські справи. Одначе

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 20. ВЕРЕСНЯ 1933.

АКСЕЛЬ МУНТЕ.

# Модний лікар.

*(„Книжка з Сан Мікеле", IV. розділ.)*

**3. У звіринці. Жак — славний ґориль.**

Чому міг я вкладати руку між ґрати клітки, де сиділа чорна пантера з менажерії Пезон і чому тоді ця чорна кітка, коли не було нікого, хто дратував би її, клалася горілиць, дружньо муркотіла до мене і взявши мою руку у свої кігті, маніжилася до мене з широко розсявленою пащею? Чому міг я вложити лянцету у веред лапи Леонії і тиснути звідти скалку дарма, що львиця кружляла тиждень по клітці на трьох лапах серед мук? Знечулене місце боліло її далі і Леонія квиліла як дитина, коли я витискав з її лапи гній. Тратила терпець аж тоді, коли прийшло до дезинфекції, а проте у притишенім громі її голосу не було гніву, тільки розчарування, що не вільно їй було самій злизати рану язиком. Коли після скінченої операції виходив я зі звіринця з малесеньким павіяном на руках — гонорарем пана Пезона — сказав мені славний присмирник львів:

— Пане доктор! ви помилилися щодо свого фаху — ви повинні були стати присмирником звірів!

Чи великий підбігуновий медвідь Іван з „Париського ботанічного саду" не вилізав зі свого басейну, коли побачив мене, щоби підійти до заліяної огорожі своєї вязниці? Ставав на задніх лапах, притулював свій чорний ніс до мого і зовсім по дружньому брав з моїх рук рибу. Сторож казав, що цього не робить він з ніким. Імовірно вважав мене своїм земляком. Не кажіть, що він хотів лише риби, не руки, тому, що він стояв у тій самій позиції, навіть коли я не мав нічого, як довго я був при ньому. Ми очевидячки розмовляли шведською мовою з підбігуновим акцентом і цей акцент мав я від нього. Я пересвідчений, що він розумів кожне слово, коли я казав йому тихим, одноманітним голосом, як дуже мені його жаль і як я раз, ще хлопчиною, бачив його двох свояків, коли при самому нашому човні плавали між кригами — далеко у нашій спільній батьківщині.

А бідний Жак, славний ґориль зі звіринця, єдиний зловлений представник свого роду, вивезений у безсонячний край своїх ворогів! Чи побачивши мене не клав він довірливо своєї порепаної долоні в мою? Чи не давав він залюбки шкрябати себе ніжно по хребті? Минала неодна хвилина і він лежав тихесенько, тримаючи мою руку. Інколи приглядався він уважно поверхні моєї долоні, якби знав дещо з хіромантії і згинав мої пальці один за одним, якби хотів перевірити мої мязи. То знову відкидав мою руку, вдивлявся у власну і всміхався, якби хотів сказати, що не бачить великої ріжниці, — у чому і мав повну рацію.

Найчастіше сидів він у кутку клітки, де відвідувачі не могли його бачити і розчепірював стебелинку. Рідко коли вживав він гойданки, яку завісили для нього у смішній надії, що він уважатиме її галузкою сикомори, на якій колись, у днях своєї свободи, проводив сієсту. Спав він у низькому шатрі з бамбусової тростини, подібному до арабського „серіру", вставав раннім ранком і побачив я його лежма щойно тоді, коли він занедужав. Його сторож навчив його їсти сидячи за низьким столом, з підвязаною серветкою. Казали навіть для нього зробити ніж і вилку з грубого дерева, але він не терпів їх і волів їсти пальцями, як їли наші предки ще перед кількома віками і як їсть ще досі більшість людства. Затс своє молоко пив із наявною насолодою з власної склянки, як і ранішню каву сильно солоджену. Правда, що ніс обтирав пальцями, але те саме робила Петраркова Ляура, Марія Стюарт і великий французький король прозваний „Сонцем".

Бідний Жак! Ми лишилися приятелями до кінця. Він марудив від Різдва: його шерсть стала попеляста, лицівки витяглись, очі западалися щораз глибше у свої ями. Він став неспокійний і вражливий, сильно похудів і небавком почав кашляти сухо, лиховісно. Я часто мірив його температуру і мусів робити це дуже обережно, бо він мав охоту, як дітвак, розбити термометр, щоби поглянути, що там у середині ворушиться. Одного дня, коли він сидів на моїх колінах і тримав мою руку, нагальний приступ кашлю струснув ним і кілька краплин крови вийшло з його легенів. Вид крови пройняв його жахом, як це буває здебільша і з людьми. Часто на війні бачив я, як навіть найхоробріші вояки, що спокійно дивилися на свої вітвертi рани, бліді на вид

при цьому зазначив, що інші держави використовували господарську нужду в Австрії, щоби наложити на неї політичні пута за малу допомогу. Світ повинен зрозуміти, що і в Німеччині і в Австрії живе один народ, який чи тепер чи пізніше злучиться в одну цілість. Німеччина оперта на силу нації дивиться отверто в будуччину і жадає рівноправности зі всіми іншими націями. Він дав вислів своєму переконанню, що тепер актуальна справа жидівська в скорому часі зникне з овиду, бо світ пізнає, що чистка була потрібна для оздоровлення нації. Різниця в системі правительства не повинна бути перешкодою для співпраці між націями. Коли кожний буде перестерігати принцип невмішування в чужі справи, то всякі спори на цю тему дуже скоро зникнуть. Міністр переконаний, що дотеперішні добрі відносини до Совітського Союзу будуть і дальше такими. Теж саме відноситься й до інших країн доброї волі. Чужина в скорому часі пізнає, що це значить мати до діла з твердим правительством, як тепер у Німеччині, між з правительством, ослабленим ріжними політичними спорами внутрі громадянства і які вкінці будуть з того користи. Тоді всі будуть тої самої думки, що й Муссоліні, що Німеччина лежить у серці Европи зі своєю культурою, історією, своїми потребами і своїми 65 міліонами населення і що дійсна европейська політика миру є неможлива без Німеччини, а тим більше проти Німеччини.



## Папен проти версайського трактату.

НЮ ЙОРК, 18. 9. ПАТ. Часописи з концерну Герста принесли статтю віцеканцлера Папена, який стверджує, що версайський трактат знасилував 15 точок Вільсона. Папен покликується на меморіял Ранцава, предложений паризькій конференції, та його ноту до Клеманса з контрпропозиціями Німеччини на умовини антанти. Він стверджує, що ті документи невідомі Зл. Державам. Умовини аліянтів принято під загрозою дальшого маршу в глибину Німеччини. Вкінці Папен підкреслює, що пропозиції Ранцава є ще сьогодні основою, на якій можна будувати порозуміння народів.

———o———

## ІТАЛІЯ ПОДАЛА ЩЕ ОДИН ПЛЯН РОЗБРОЄННЯ.

Пертінакс твердить в „Еко де Парі", що Рим переслав до Парижа новий плян розброєння. Італія годиться в цьому пляні на міжнародню контролю зброєння та пробний рік, одначе домагається, щоби Німеччині вільно було мати т. зв. взірцеві типи всіх верств зброї, які їй заборонили версайським трактатом.

кількох краплин свіжої крови. Він тратив щораз більше апетит і тільки з великим трудом можна було його намовити, щоби зїв фіґу або банана.

Одного дня застав я його в ліжку. Він накрився з головою своїм коцом: зовсім так само лежали залюбки мої пацієнти в салі Сенклерського шпиталя, коли находила на них смертельна втома і зневіра до всього. Він мусів почути, що я прийшов, бо витягнув зпід коца руку і простягнув її до моєї. Я не хотів нарушувати його спокою, сидів довго біля нього з його рукою і прислухувався його тяжкому, нерівному віддихові та хропінню горла. Нараз гострий кашель струснув усім його тілом. Він сів і з висловом розпуки тримався за виски. Його обличчя змінилося, звірина поволоки зійшла з нього — я бачив перед собою людське сотворіння у боротьбі зі смертю. Він став для мене таким близьким, що втратив єдиний привілей, признаний Всевишнім звірятам як відплату за терпіння, які причиняють їм люди — привілей легкої смерти. Його скін був жахливий; його душив поволі той самий кат, що виконував вирок свої присуди на салі Сенклерського шпиталя. Я пізнав його добре, бачучи жорстокі хвати його руки.

А потім? Де ... мій приятель Жак? Знаю: його вмираюче тіло пішло до анатомії і його кістяк з величезним черепом стоїть випрямлений у музеї Дюпітрен. Та чи на цьому кінець?

Переклав *М. Р.*

———o———

# Відкриття конґресу зорґанізованих національностей у Берні.

**Відкриття конгресу. — Голова конгресу про голод у СРСР. — Пос. Міл. Рудницька про голод на Україні. — Непорозуміння проводу конґресу з жидами. — Переговори.**

„Нaєс Вінер Журналь" з 17. IX. ц. р. у телеграмі з Берна приносить перші інформації про початок нарад конґресу національних меншин. Участь у ньому взяло 50 делеґатів з 12 держав. Голова конгресу д-р Вільфан, колишній посол до італійського парляменту, привітав нову групу, що приступила до організації галіційців, національну меншину Еспанії. Зі зголошених рефератів на перше місце висунули проблему „Національна диссиміляція і права національностей", але досі невідомо, чи вона стане предметом нарад, бо її референт проф. Шіман не явився наслідком недуги. При кінці своєї вступної промови д-р Вільфан згадав страшну голодову катастрофу в Радянському Союзі і висловив співчуття представникам дотичних меншин.

„Як представник російської меншини в Естонії — перекладаємо дослівно за „Н. В. Ж."— проф. Курчинський підкреслював факт, що голод у СРСР. багато більший як люди гадають, головно на збіжевих землях, на півдні. А всеж радянський уряд вивозить велику скількість збіжа на чужину. Він звернувся з покликом до „Червоного Хреста" вжити відповідних заходів для рятування міліонів людей від голодової смерти. Пані Рудницька, українська посолка в польському парляменті, змалювала зворушливу картину нужди на Україні і висловила свій жаль, що саме тоді, коли російський імперіялізм пляново винищує фізично український нарід, впливові европейські держави заключають із Рад. Союзом дружні та інші союзи.

„Конгрес приняв одноголосним привітом недавно зорґанізовану понадконфесійну міжнародню допомогу, заявляючи цим одночасно, що обовязком усього цивілізованого світа є підтримати цю допомогову акцію.

„В імені німецьких груп, заступлених на конгресі, посол Рот (Румунія) заявив, що було би дуже жаль, якби проблема „Національна диссиміляція і права національностей" не стала предметом нарад. Німецькі групи хотіли би висловитися про основні проблеми відокремлювання людських груп іншого походження, що живуть у державнім організмі і про правні наслідки такого відокремлювання. Німці вважають принципіяльно законно виправданим відокремлювання людей іншої національности, головно іншої раси з організму якогось народу, але одночасно вважають виправданим, коли людські ґрупи, що стали меншинами наслідком диссиміляції боронять тих прав, за які досі заступався конґрес. Німецькі ґрупи заявили при кінці, що вони боронитимуть усіх принципів конґресу без обмеження і надалі, як боронили досі. У першім засіданні відчинення конгресу представники жидів не взяли участи. Вони ведуть ще переговори про свою співучасть з проводом конґресу. Жидівська ґрупа ставить як домагання, щоби конґрес заявився солідарно з ними і осудив теперішню німецьку владу."

*

### КОНГРЕС НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ І ЖИДИ.

**Інформації ПАТ-а.**

БЕРН, 18. 9. ПАТ. В неділю велися дальше переговори між членами конгресу національностей і жидівською ґрупою в справі її становища супроти конгресу. Президія старається намовити жидів до участи в конґресі. Жидівська ґрупа обстає при своїм домаганні, щоби конґрес висловився проти переслідування жидів у Німеччині. Жидівська ґрупа домагається цього з тим більшим натиском, що німецька ґрупа висунула декларацію, яка стверджує згідність ідеольогії конгресу з правом кожного державного народу на відокремлення чужоплемінних груп, а це жиди вважають охотою оправдати протижидівську акцію в Німеччині. До год. 11. в ночі переговори були безуспішні.

# Дивоглядний буквар.

**З чого лемки мусять учитися?**

Між педагогічними експериментами нової доби лемківський буквар, виданий у 1933 р., належить до найславніших і заслуговує на те, щоби його помістити в археольогічнім відділі Британського Музею. Називається він так: „Буквар перша книжечка. Ціна 90 гр. враз зі значком на цілі Товариства Підтримування Будови публичних вселюдних шкіл. Львов 1933. Накладом державного видавныцтва книжок школьних ул. Куркова ч. 21. стор. 112".

Уже з заголовку бачимо, яку правописну та
мовну саламаху вводить тут анонімний „спец",
якийсь неграмотний гешефтяр. „Цілі" — найчи-
ст:ша форма літературної наддніпрянської мо-
ви, нововведене „ы", колись таке дороге галиць-
ким москвофілам переплутане з „и", як це досі
трапляється москалям, що транскрибують укра-
їнські слова не знаючи справжньої вимови. Ав-
тор букваря чомусь не признає в букварі мягко-
го „і"„ хоч лемківський говір знає безліч слів з
мягким „і", а що не міг обійтися без подвійно-
го твердого та мягкого „і", то ввів д, букваря
„и" та „і", які тільки збільшують плутанину.
Одночасно букви у букварі складені на зразок
польської абетки: **а, б, ц** і ціла низка слів і зво-
ротів підібрана так, щоби вони буцім-то нага-
дували польську мову: „Он дае мі меду", „том
щитком", „под яблоньом", „знам, знам, крик-
нул малый Петрусь"... „Филип оповідал часто
о вельких фабрыках, котрі там видів", „он ро-
біл воз", „я пішол"... Далі йдуть такі чисто лем-
ківські слова як „колеѣ", „рой", „улій" (вулий),
„серцьом", „лій" (дощ), „мам", „куп", „цне-
са", „внет", „потом".

Усіх тих самоцвітів не перерахуєш! Буквар
уживає лише скорочених займенників мі, ті, тя,
ня (мені, тобі, мене), хоча лемки вживають і пов-
них форм. Вершком саламахи є те, що автор пе-
реплутав букви „ц" замісць „с" і „ч" („ци най-
дуть го...", хоц"), ш замісць с і „з" замісць с.

Це страховище заведено вже обовязково в
народніх школах у повітах: ясельськім, гор-
лицькім і новосандецькім, себто в західній Лем-
ківщині, звідки поперевосили цього року наших
учителів. Ці повіти приналежні до краківської
кураторії.

Шкільний інспектор у Сяноці Антоні Шеме-
льовський вислав негайно обіжник до підчине-
них собі учителів, доручуючи їм ввести цей буквар до народніх шкіл також по селах сяніцького повіту.

Вже 29. серпня 1933 скликав інспектор до Сянока на нараду учителів, лише самих поляків і на ній вирішено ввести цей лемківський буквар до народніх шкіл на області повітів: сяніцького та ліського. Хоча мовний закон з 1924 р., ні плян навчання львівської кураторії на шк. рік 1932-33 для української мови (бо нового пляну навчання на шкільний рік 1933-34 кураторія ще дотепер не затвердила) не передбачує „лемківської мови", та проте ревний інспектор сам
намагається ввести цей буквар на области обох
цих повітів. Щоби влекшити йому це, призначе-
но інспектора Шемельовського теж на ліський
повіт, який зєднано зі сяніцьким повітом в од-
ну шкільну округу. Якщо діти не хотілиб учи-
тись з „лемківського" букваря, або батьки за-
протестували би проти нього, порішено накла-
дати кари.

Яка мета такої ревности, всі знаємо. Лемки
дістануть учителів, які щойно самі пічнуть із та-
кого букваря вивчуватися ріжних дивоглядів,
так немов би вчилися чужої мови і чим більше
будуть калічити цю мову та переплутувати її з
іншою — тим краще.

Зверним увагу, як мало ця метода має спіль-
ного з методою, якої вживають у польських
школах.

В „Урядовім Деннику" М. В. і П. О. ч. 8—9
з дня 14. VII. 1933 (І. Пр.
появився обіжник ч. 110
2589/33), звернений до польських шкіл, щоби
польське учительство уважливо виполювало з
мови школярів слова місцевих, польських гово-
рів та заступало їх висловами літературної мо-
ви. Ось вам текст з цього обіжника:

„W związku z mówieniem, czytaniem i pisa-
niem... stopniowe przyzwyczajanie dzieci do za-
stępowania wyrazów i zwrotów gwarowych odpo-
wiednikami z języka warstw wykształconych.
„Pozostawiając dziecku właściwy mu sposób wy-
rażania się należy zwracać baczną uwagę na po-
prawność językową dziecęcych wypowiedzeń
oraz przyzwyczajać je w dalszym ciągu do zaste-
powania zwrotów gwarowych odpowiednikami
z języka warstw wykształconych".

Ніхто закопанських ґуралів не вчить із бу-
кварів, писаних їхньою говіркою. Зате лемки

нехай учаться не то своєї говірки, а попросту „воляпіку" москвофільського винаходу М. Трохановського. Нема ніякого сумніву, що самі лемки приймуть такий буквар як глузування над ними. Чи таке шкільне баламуцтво підтримуване жмінкою місцевих москвофільських „будителів" вийде на користь організаторам такої просвітньої політики, дуже сумніваємося. Національна свідомість серед лемків нині занадто сильна, щоби можна з неї викорінити досвіди великої війни.

—o—

# Українське студентство і міжнародні студентські зїзди.

**Справоздання з цьогорічної праці.**

Як кождого року так і цього підчас ферій відбулося кілька міжнародніх студентських зїздів. Українське студентство уже кільканацять літ веде боротьбу за те, щоби добути рівнорядні права з іншими націями і без огляду на всі можливі перепони з боку наших ворогів, може почванитися великими успіхами. Тепер українське студентство не лише виступає у міжнародньому студентському житті, як рівнорядний самостійний чинник, але і відіграє вже в ньому немалу ролю. Попри послідовну і систематичну працю, одною з найважніших її моментів є щорічні зїзди, в яких беруть участь не лише студенти, але чимало визначних европейських суспільних діячів, політиків та журналістів.

Центральний Союз Українського Студентства („ЦЕСУС"), який правно заступає у міжнародніх студентських організаціях українське студентство всіх етнографічних українських територій, підчас цьогорічних ферій узяв активну участь у трьох міжнародніх студентських конгресах. У першу чергу треба згадати **Міжнародвій Студентський Конгрес у Софії**, який відбувся з кінцем червня. Це перший того роду конгрес, де зіхалося студентство тих народів, які не погоджуються зі сучасним політичним станом та борються за його зміну. На конгресі були заступлені українці, німці, італійці, болгари, альбанці, македонці, хорвати, мадяри, голяндці та мешканці Зл. Держав Півн. Америки. Завданням конгресу було заснувати міжнародню студентську організацію, яка занялась би зміною того стану, в якому найшлися по світовій війні деякі народи. Конгрес, якого хід був дуже цікавий, закінчився виданням відповідного заклику до всього студентства світа та заснуванням „Міжнародньої Студентської Ліги для Перебудови Европи". Варт зазначити, що українці у підготовці конгресу і на конгресі грали одну з перших роль.

З кінцем липня відбувся у баварському місті Етталь **Зїзд Міжнародньої Студентської Помочі**, де були представники 21 держав і в якому ЦЕСУС узяв також участь. Це одна з найбільших міжнародніх студентських організацій, якої завданням є допомога студентській молоді. Хоч українцям мало доводиться користувати тою допомогою, всежтаки з огляду на характер та склад тої організації ми під пропагандивним оглядом находимо там вдячне поле до праці. На цьогорічному зїзді український делегат мав реферат на тему „Відношення молодої генерації до закордону" (теми рефератів були призначені заздалегідь). Референт змалював відносини, серед яких доводиться жити українській молоді, її ідеї та змагання. Реферат викликав велике зацікавлення, що найшло свій вислів у широкій дискусії. Референт відповідав на запити. Зїзд закінчив свої праці відповідними постановами.

І цього року ЦЕСУС узяв участь у **Конгресі Міжнародньої Студентської Конфедерації (СІЕ) у Венеції.** Ця організація, яка находиться під французько-англійськими впливами старається змонополізувати усе міжнародне студентське життя. Кожнорічний конґрес є найкращим образом ідей і політичних тенденцій серед поодиноких націй. Українці мають чимало труду зі своїми сусідами. Москалі, яким не вдалося осягнути права заступництва цілого Радянського Союзу, бо українське студентство є заступлене ЦЕСУС-ом, перестали бути членом СІЕ. Польські організації склали цього року заяву про виступлення, мовляв, СІЕ причинюється лише до поширювання міжнаціональної ворожнечі. Конгрес, який мав офіціяльний і діловий характер був відкритий у салі палати Дожів. Італійського короля заступав князь Ґенуї, уряд — міністр освіти Рокко, який перший привитав зїзд. У часі конґресу була студентська пресова конференція, на якій українська делеґація виступила зі спеціяльним рефератом про українську студентську пресу та умовини серед яких вона розвивається. В час конґресу улаштовано також пресову виставу, на якій український павільон був одним з найкращих. Конгресом цікавилася весь час уся італійська преса, реферуючи подрібно хід нарад. Особливо увагу присвятили українським виступам. Підчас конґресу українська делеґація роздала чимало літератури у ріжних мовах, а між іншим заклик українського студентства у справі останніх подій на українських землях.

З початком вересня відбулася в Торіно Міжнародня Студ. Спортова Олімпіяда, де з українців, на жаль, через пашпортові і фінансові трудноші ніхто не взяв участи. Безперечно виступ у такій імпрезі під власним іменем і прапором був би дуже бажаний.

Варт згадати, що в часі ферій відбувся також конґрес католицької студентської молоді в Люксембурґу т. зв. „Pax Romana", на якому українське католицьке студентство заступали наші студенти з Бельгії. А проте те, що в загально-студентському „Annuaire", який появляється щороку, українські католицькі студенти виступають лише під значком „Польща".

Хоч серед яких тяжких обставин доводиться жити і працювати українському студентству, розкиненому по цілому світі, то всетаки воно працює в організаціях і добуло собі право громадянства завдяки невтомній праці.

## Кольонізація східної Німеччини.

БЕРЛІН, 18. 9. ПАТ. В Опельні відбувся вчора зїзд пограничної молоді Ляндбунду, на якому предсідник Майнберґ виголосив промову на тему східної кольонізації. Селянський стан загрожений інвазією чужого дому духом римського права та капіталістичною системою думання. Тому одним із перших посунень теперішнього міністерства рільництва було введення нового закону про наслідство селянських загород, що заборонює продажу ґрунтів на основі германського права. Тим способом положено край селянській еміграції із заходу на схід, що відбувалася в останніх десятьох роках і грозила обезлюдненням східної Німеччини. Кольонізаційна акція позволить значному приростові населення вдержатися на ріллі й спрямувати на схід надвишку приросту селянського населення на заході.

—o—

## По широкому світі.

— Німецька преса заповідає на 1. жовтня ц. р. „День німецького селянина" в Брікеберґу (Ґановер) з участю пів міліона селян із Вестфалії й долішньої Саксонії.

— Маневри червоної армії розпічнуться 19. ц. м. в околиці Орла в приявї всіх військових аташе, акредитованих у Москві.



## Конфлікт між Римом і Прагою через словацьку націю.

(УП) Між папським нунцієм у Празі і чеським урядом прийшло до непорозуміння з приводу листа, який вислав нунцій до провідника словацьких католиків Глінки. В листі нунцій заявляє, що в той час, коли в Празі Святий Отець зглядно його заступник все виставлений на зневаги, які вінк не відповідають інтернаціональним звичаям ввічливости, словаки його шанують, за що їм слава і честь. Словацької нації він ніколи не забуде і буде вічно вдячний за утіху, яку справив йому Глінка й його тірні, йому, що лише через підпорядкування себе Святому Отцеві живе у Празі. Чеська преса накидається не дуже ввічливо на нунція і на Глінку за той вияв співчуття.

—o—

## За відновлення льондонської конференції

ЛЬОНДОН, 18. 9. ПАТ. Мекдональд відбуде сьогодні конференцію з покликаними до себе до Льондону двома вищими урядовцями секретаріяту Союзу Народів, які займаються справами льондонської конференції. На основі інформацій „Дейлі Геральда" Мекдональд задумує відновити льондонську конференцію частинно в монетарному обсязі в половині листопада. Одначе „Дейлі Геральд" передбачує опозицію проти цього від держав золотого европейського бльоку.

### АНҐЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКІ НАРАДИ В СПРАВІ РОЗБРОЄННЯ.

ПАРИЖ, 18. 9. ПАТ. Французько-анґлійські наради в справі розброєння, а спеціяльно в справі його контролі, почалися нині на Ке д'Орсей. Мін. Бонкур приняв анґлійських делеґатів держ. підсекретаря Едена й амбасадора льорда Тірела в присутности Лєжера та Масіліа. Наради йшли аж до снідання, яке видали на Ке д'Орсей в честь Едена та мадярського міністра закордонних справ Каї. В сніданні взяв участь і прем. Даладіє. Дальші наради йдуть пополудні в присутності премієра.

—o—

## Французький москвофіл має голос.

ПАРИЖ, 18. 9. ПАТ. Еріо виголосив у Ліоні промову в приявї півтора тисячки радикалів, оповідаючи про свої враження в Радянщині. Сказав між іншим, що Франція повинна бути щаслива, що скінчилися непорозуміння між нею і російським народом, який виявив тепер своє бажання миру пактом з Польщею.

—o—

## Протижидівський рух в Румунії.

Націонал-соціялістична аґенція „Надуванська кореспонденція" повідомляє, що прийшло до фузії всіх антисемітських партій в Румунії, які антисемітсько-фашистівський фронт під проводом б. міністра Мануйлеску. Обєднання фронт обіймає християнсько-національну лігу Кузи, залізну ґвардію Кадреану та інші угрупування. Міністр Ґоґа від цього обєднання пробуває тепер в Берліні, де конферує з гітлерівцями. Після його повороту проектується велику антисемітську кампанію в цілій Румунії.

—o—

## Невільництво в Радянщині.

МОСКВА, 18. 9. ПАТ. Появився новий декрет про радянських абсольвентів вищих шкіл, на основі якого абсольвенти після укінчення студій мають 5 років працювати в містах і підприємствах, визначених їм владою. Хто самовільно ангажується в інших підприємствах, буде караний судово.

—o—

### АРХ. ОТТО ПРО ВИЗВОЛЕННЯ ВІДНЯ.

Орган австрійських леґітимістів „Дер Естеррайхер" помістив лист Оттона, сина пок. цісаря Карла, до кардинала Інніцера з нагоди віденських свят. В листі м. і. каже Отто, що його предок цісар Леопольд змобілізував усі війська Австрії, а другий його предок кн. Льотаринський проводив військами проти турків. На свято 250-их роковин прийшли до Відня всі ті народи, що так довго були злучені під скіптром Габсбурґів і які тому були сильні та щасливі. Отто жаліє, що його заслання з кордонів Австрії не позволяє йому взяти участи в святі та що ніколи ще не відчував так того заслання, як тепер. Просить Бога, щоби позволив йому якнайскорше вернутися до Австрії для відбудови австрійської батьківщини та ведення її до кращої будуччини. Лист підписаний „Отто на засланні".

## МІНІСТР БЕК ІДЕ ДО ПАРИЖА

ВАРШАВА, 18. 9. ПАТ. Міністр закордонних справ Бек із жінкою їде 19. вересня до Парижа на запросини французького уряду. Візита має офіціяльний характер. Потреває два дні. Мін. Бека прийме президент республики та премієр Даляліє. Міністр закордонних справ Бонкур видасть у честь Бека обід. Із мін. Беком їде директор кабінету Дембіцький та особистий секретар Фрідріх. 21. вересня мін. Бек поїде до Женеви, де головуватиме польській делегації на сесії Ради та Зібранні Ліґи Націй.

## КОМІСАР ПОЛІЦІЇ НАМОВЛЯВ ДО ДУШОГУБСТВА.

СЯНІК, 18. 9. ПАТ. Нині в Сяноці почалася розправа перед присяглим судом за вбивство ів. Худзіка та поранення ем. майора Вол. Овоца. На лаві обвинувачених засіли: Роман Яйко, бугальтер Комунальної Каси Ощадности в Бжозові, Ст. Станкевич, тайний агент і Вол. Древінський, комісар поліції. Головний обвинувачений Яйко, якому закидають, що 14. V. стрілив із дубельтівки до Вол. Овоца, щоби його вбити. Овоца лише поранив, зате поцілив шротом Худзіка та спричинив його смерть. Ст. Станкевичеві закидує акт обвинувачення підюджування та поміч у вбивстві. Древінському підюджування до вбивства З акту обвинувачення виходить, що Яйко віддавна хотів убити Овоца, до якого відчував із невідомих причин ненависть. Від Станкевича дізнався, що Овоц це зрадник батьківщини та небажаний в околиці, тому його треба би усунути. Станкевич зізнав, що не намовляв Яйка до вбивства та що Яйко зробив це з власної ініціятиви. Комісар Древінський зізнав, що Станкевич обвинувачує його з пімсти, тому, що він докоряв йому за недбайливість у службі.

## ВИСЕЛИЛИ ЖУРНАЛІСТА.

ВИЛЬНО, 18. 9. ПАТ. Зі Столпців повідомляють, що з СРСР виселили кореспондента „Берл. Тгту", який перебував нелегально в СРСР.

## КАТАСТРОФИ.

З Льондону повідомляють, що на переговоровий шлях в Домкастор упав літак і розбився зовсім. Два тренери та два джокеї, які справляли на шляху, були ранені.

На летунському майдані в Брукленд сколлася летунська катастрофа, в якій згинула летунка й різьбарка лейді Клейтон. Чоловік її згинув и. р. у Лібійській пустині також у летунській катастрофі.

БЛЬОНФОНТЕР, 18. 9. ПАТ. 9 осіб згинуло в зударенні льокального поїзду з поїздом, який віз видців на меч раґбі між Півд. Африкою та Австралією.

## ЛІНДБЕРҐ НА ФАРМІ.

СТОКГОЛЬМ, 18. 9. ПАТ. Ліндберґ і його жінка приїхали до Смедсторп у Скандинавії. Відвідали там фарму, в якій господарив Ліндберґів дідо.

## ЛІНДБЕРҐ ЛЕТИТЬ ДО СРСР.

Зі Стокгольму повідомляють, що полк. Ліндберґ хоче в найближчому часі летіти до Ленінґраду. Має він, мовляв, із більшовицькими летунськими колами нав'язати переговори в справі летунської комунікації в арктичних околицях.

## АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЛЕТ.

Подружа Молісон хоче на днях виступтувати з Монтро в Канаді до лету через Атлянтик. Хочуть побити рекорд Кодо й Россі. Летіли би понад Атлянтиком, Англією, Німеччиною, можливо й над Польщею, далі над СРСР.

## БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ У ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД, 18. 9. ПАТ. Нині в год. 7.45 рано король Югославії Олександер та королева витали на білгородському двірці болгарського короля Бориса та королеву Йоанну, що вертали до Софії.

## ОТРУЇВСЯ ПРОФЕСОР.

ЕСЕН, 18. 9. ПАТ. Звільнили дальших 4 професорів університету. Професор університету Містері Ґрос отруївся заживши ціянкалі.

## ВОЖД БОЛГАРСЬКИХ ФАШИСТІВ.

Римські часописи повідомляють, що до Риприїде вожд болгарської фашистівської партії Олександер Сталінський Побуде в Римі кількадня. Відвідає громаду Літоріо, яку побудував фашистівський режім, і виставу фашистівської революції. Матиме наради з фашистівським послом Річчі, який засує йому, як в Італії зорганізована фашистівська молодь. Потім Сталінський відвідає Неаполь, Ліворно, Ґенуїю, Спецію та Мілано.

—o—

# НОВИНКИ



— **Конфіската.** 245-те число „Діла" сконфіскувала прокураторія за частину новинки про наглий суд у Львові.

— **Сніг у Скільщині.** На просторі Сколе-Лавочне упав в ночі на 18. ц. м. густий сніг, що вкрив усі околичні гори, особливо Парашку і Зелемінь. В деяких місцях сніг доходить до 15 цм. грубости.

— **Редукція 56 катедр.** Як повідомляють з Варшави, число катедр, які уряд задумує зліквідувати у всіх вищих школах, доходить до 56. На одній гуманістичній виділі краківського університету звивають 8 катедр. У Вильні мають звинути фармацевтичний виділ, на львівській політехніці виділ лісовий. Ректори всіх вищих шкіл роблять заходи в міністерстві освіти задля зменшення розмірів редукції.

— **Бандитизм в краю.** До мешкання заможного господаря С. Гарбія в Підністрянах пов. Бібрка добилися в ночі три замасковані бандити і стероризувавши домівників, украли коло 1000 зол. Поліція глядає за бандитами. — В Княжу пов. Снятин пятьох озброєних бандитів напало на дім Герша Штахера. Вони пострілили Штахера в черево, Мендля Штахера в голову, а решту родини побили тяжко. В часі погоні одного з напасників, Пясецького, родом з Повільник, пострілено, а інших арештовано. Мендель Штехер помер від ран.

— **Смертний присуд.** У понеділок закінчився в Куликові наглий суд над Жултанецьким за вбивство Стельмахової. Жултанецького засудили на кару смерти на шибениці. Трибунал предложив засудженого до ласки президента держави.

— **Краева хроніка.** Комісарем міста Снятина іменував станиславівський воєвода емер. капітана Вержбянського. — У Варшаві відбувся зїзд директорів середніх шкіл при участи 100 осіб. — В Гряді біля Львова лісовий практикант фондації Скарбка Йос. Вельницький вбив наймичку місцевого лісничого Ст. Шклинську. Опісля й сам застрілився. Причина: нещасне кохання. — В Станиславові в дільниці Бельведер Сара Ґотворт двома вистрілами з револьверу положила трупом свого чоловіка Самуеля.

— **Хто виграв на льотерії?** 19-го і 20-го дня тягнення Державної Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 128237 10.000 зол. на ч. 13142, 57144. 5.000 зол. на ч. 117758, 125222. 2.000 зол. на ч. 4963, 22351, 43410, 60748, 73613, 80242, 85705, 102760, 107593, 108046, 113662, 132566, 132732, 136800, 149789. 1000 зол. на ч. 21000, 25452, 38519, 51363, 53715, 54327, 61077, 61201, 62179, 62748, 67284, 68803, 72508, 74142, 76072, 78758, 79289, 83695, 84953, 85041, 87222, 89973, 91494, 95819, 112239, 113562, 121844, 131525, 132124, 132320, 132052, 136776, 138512, 139846, 150301, 153085. 10.000 зол. на ч. 51303. 5.000 зол. н ач. 14969, 27436, 29297, 65401, 90305, 152961. 2.000 зол. на ч. 9174, 20826, 22607, 27049, 37726, 42184, 42304, 42507, 42852, 52927, 59901, 63259, 71072, 129381, 141513, 152950. 1.000 зол. на ч. 98, 3126, 10397, 12810, 15295, 19370, 33458, 43572, 50493, 53102, 56164, 59295, 60043, 61785, 66241, 67045, 76530, 79183, 80415, 88825, 98353, 101057, 104926, 110889, 117738, 122117, 128301, 131905, 133350, 134535, 137506, 141672, 142895, 144758, 149254, 149932.

— **Зловживання в радіостаціях.** Б. директорів берлінської радіостанції Магнуса, Флеша і Брана перевезено з концентраційного табору до слідчої вязниці в Берліні. Всіх обвинувачують в спроневіреннях до спілки з б. директором берлінської радіостанції проф. Кнепфке, що відобрав собі життя. Арештовано теж трьох б. директорів шлеської радіостанції.

— **До чого догосподарились більшовики з радіом?** Червона Москва розраховувала на прихід з радіоабонентів у висоті 7,5 міліонів карбованців. У дійсності прихід з цього боку виніс менше, як 1 міл. карбованців. Обраховано, що Україна заплатить за дозвіл вживати радіо коло 1,5 міл. карбованців. У дійсності одержано щось коло 6000 карбованців. Розуміється, що червона Москва стягне все це в інший спосіб з українського населення. Такий стан подають цифри. А тимчасом радянська преса розголошує по цілому світі, що в Радянщині малощо не кожний селянин має радіо, а робітники то таки всі заобезпечені з того боку

— **Ріжні вістки.** Б. Німецький комуністичний посол Макс Гельц утонув, як повідомляють з Москви, підчас прогульки човном на ріці Oul. — У військовому магазині на передмістю Мостару склався вибух пороху, наслідком чого згинули два вояки й одна селянка. Три інші особи тяжко ранило. — На південному побережі Зл. Держав перейшов ураган, що наробив великої шкоди. — На німецькому летовищі в Пляені впав літак, причому вбився пільот.

— **Проти англійського пива** почала боротьбу свобідна Ірляндська держава у звязку з загальною економічною боротьбою. Минулого тижня у Дебліні було вісім зорганізованих нападів на шинки з англійським пивом і маніфестаційний похід.

— **Американські лікарі** радять над тим, щоби ввести правило передплати гонорарів від пацієнтів. Щораз частіше трапляються там випадки, що пацієнти взагалі не платять своїх довгів і лікарі з досить численною клієнтелією не мають засобів до життя.

— **Нові міста в СРСР.** За останніх пять літ повстало на території Радянського Союзу нових 257 міст, що мають разом два міл. населення. За цей час загальне населення зросло на 7 і пів міліона. Найбільше тих міст повстало на Сибірі, в тундрі, в уральських горах, часто там, де досі не було ніодної людини. На півострові Коля під 68 степ. повстало місто Оґібіногорськ, що у 1930 р. мало 206 осіб: нині має воно 37.000 мешканців. Несподіваний, часто неприродний зріст міст є наслідком того, що населення з сіл, не маючи змоги прожити, втікає до міст.

— **Незаконне уродження не є ганьбою.** У звязку з новими німецькими законами, що обмежують доступ до державних становищ неарійцям, пішли чутки, що новий німецький уряд робитиме трудноші теж особам незаконного походження. Ці чутки спростовують тепер півофіціяльно. Такого закону уряд не передбачує і боронить погляду, що людина незаконно уроджена не може бути в ніякому разі суспільно покривджена, тимбільше, що сама вона тут зовсім невинна.

— **Преса починає послуговуватися телевізією.** Час і простір робляться в нашій добі чудес і техніки щораз то менше виразнішими. Хто перед винаходом хвиль етеру дав би віру, що між якоюнебудь подією на земній кулі, а відтворенням цієї події на сторінках часопису на віддалі кількох тисяч кільометрів може пройти не більше кількох хвилин? Отже інж. Белен, винахідник беліноґрафу, зладив для паризької газети „Парі Суар" апарат, який дозволяє репродукувати на віддаль все, що діється перед очима. хочаб найбільш віддаленого фоторепортера. Сягаючи оком в недалеке майбутнє, бачимо цілу пресу світа серед шаленого темпа актуальности. То певно, що часопис, який має фотосправоздавців, що пересилають йому інформації з кількох сторін світа, перемінивсяб не в орган одного дня, а в орган одної хвилини, іншими словами в щоденник актуальности, який ми оглядалиб на екрані. Засада цього апарату полягає на сполученні функцій хеміграфічного уладження з діланням коротнохвилевої надавчої стації.

— **Більшовицькі письменники та кіно.** Старий визначний представник пролетарської літератури Ол. Серафимович написав для Совкіна сценарій повісти „Залізний потік", поправив іще його потім на домагання фільмового підприємства, та коли фільма була готова, мусів зажадати, щоби назвище його усунули з фільми. Подібний клопіт мав Серафимович із ленінградським фільмовим підприємством, яке просило, щоби зладив сценарій із своєї давнішої повісти „Місто в степу". Після ріжних перерібок приняли Серафимовичів варіянт, та в готовій фільмі подали інших авторів. У „Літ-Ґазеті" Серафимович жаліється на практики фільмових підприємств. І письменниця Сейфуліна жалується, що до фільми „Дорога життя" викрали деякі сцени з її оповідань для дітей, одначе не признали її співробітництва.

— **Назва ріки Амазонки помилкою.** Німецький дослідник д-р Гут, що виїхав девять літ тому до Америки, щез безслідно у пралісах. Тепер він несподівано появився в Еквадорі у місті Ґуаякіль з індіянкою, що стала його жінкою; він оженився з нею вдячний, що вона врятувала йому життя вісім літ тому, коли 23 його приятелів згинуло з рук індіян і від пропасниці. Гут заявив представникам преси, що назва ріки Амазонка мусить опиратися на помилці тих, що так її назвали, бо між індіянами сумежних пралісів нема ніякого войовничого жіночого племени. Ця помилка повстала імовірно від того, що індіяни племени Іваро, які там живуть, мають скрізь жіночі манери: вони носять спідниці та довгі плетені коси, їхній голос — високий і мельодійний. Томуто европейці, що воювали з ними, вважали їх жінками. Д-р Гут не хотів вернутися до давнього цивілізованого життя і пішов назад у пущу між індіян.

## З кіна.

**Кіна „Коперник" і „Марусенька"· „Цілунок перед зеркалом".**

Песу Фодора, що мала такий успіх на европейських сценах, перебробили в Голівуді на фільму. Одна дрібна подробиця: мент, коли чоловік запримічує зміну у своїй жінці у вислові її обличчя відбитім у зеркалі, затратився у кіні. На цій подробиці тримається вся психольогічна підстава песи. Для тих, що розуміють добре англійську мову, сповідь убийника і промова його оборонця, можуть бути ще двома ефектовними моментами цієї наскрізь театральної вистави. Американське кіно дало нам пересічний кримінальний роман і глядачеві важко з нього зрозуміти, чим Фодор зєднав собі такий успіх на сцені.

—o—

## Студентські справи.

**Ще про студії на люблинському університеті.**

Приватний католицький університет в Люблині на правах державних вищих академій має 4 виділи, себто крім студій теольогічних, виділ права і наук суспільно-економічних, що обіймає дві секції: правничу в економічну та виділ наук гуманістичних, що ділиться на такі групи: 1) фільософічну, 2) педагогічну, 3) історичну, 4) фільольогію класичну, 5) польоністичну, 6) романістичну. Вписи на університет тревають до кінця вересня, оплата річна 300 зол. платна в трьох ратах. Документи до вписів, про які була згадка в одному з попередніх чисел „Діла" можна висилати на адресу Крохмалюківна Галя. Lublin, ul. Dolna P. Marji 6a. Щодо утримання, то спільне мешкання можна тут дістати за 10—20 зол., обіди в студентській кухні по 80 сот. Отже найскромніше удержання пересічно яких 50 зол. місячно. На університет приймають без обмежень. *М. Вишивенюк.*

—o—

## Дописи.

**ЛЬВІВЩИНА.**

*Як ми працюємо?* Село Ремезів це одно з найсвідоміших у львівському повіті. Є тут такі т-ва: „Районова Молочарня", Споживча кооп. „Єдність", Каса Стефчика, чит. „Просвіта", Рух. Т-во „Сокіл", Кружок Р. Ш., Кружок Союзу Українок, Кружок Сільського Господаря. Всі т-ва гарно розвиваються, сповняють як слід свої обовязки. Р. молочарня обєднує 7 сіл та числить понад 600 членів. За час своєї діяльности від червня 1931. придбала майже понад 20 тис. зол., в тім гарну площу під будову власної домівки вартости 4.000 зол. Спож. кооп. „Єдність" має власний дім, в якім міститься Районова Молоч., а на весну ц. р. купила 8 моргів поля, яке відпайняла біднішим членам. Також ц. м. купила дім і город від жида. Чит. „Просвіти" має власний дім, в якім також міститься споживча кооператива. При читальні є зорганізовані ось такі секції: Амат. гурток, хор, секція культурно освітна, забавова й організаційна. Всі секції виязуються як слід зі своїх обовязків. Кружок Р. Ш. підпомагає морально й матеріально Р. Ш., а також вже другий рік веде власним коштом діточий садок. Союз Українок, якого головою є п. Зеня Дзьобова, обєднує майже все жіноцтво, відбуває що неділі й свята сходини членів, де виголошується реферати, відчити та веде різні гутірки. Кружок Сільського Господаря зорганізував конкурс плекання расових курей-кармазинів. До конкурсу приступило 16 хлопців й дівчат у віці від 14—18 літ. Крім цього організується на осінь тритижневий курс годівлі дробу. Дуже гарно розвивається Рух. Т-во „Сокіл", яке числить 210 членів. Т-во є зорганізоване й ведене взірцево. Одним з найкращих виступів Т-ва було районове сокільське свято в дні 12. м. м. при співучасти сокільських гнізд з Грибович, Дідилова, Пикулович й Жовтанець. В програму свята входив привіт голови т-ва Стефана Ковалишина, вправи поодиноких гнізд, вежі та загальна вправа, до якої стануло 240 побратимів, посестер та сок. доросту. Дефіляду відібрала Старшина при співучасти голов всіх згаданих товариств, між іншим головою Т-ва „Сокіл" в Жовтанцях о. Шпотом та делегатом С. Батька у Львові побр. Благіткою. **Учасник.**

—o—

## СПОРТ.

**ЗІ СПОРТОВОГО ЖИТТЯ СТРИЙЩИНИ.**

**1. Повітові легкоатлетичні змагання у Стрию.**

9. і 10. ц. м. відбулися в Стрию перші повітові легкоатлетичні змагання. Мали вони бути завершенням праці численних сільських спортових дружин та показом їхньої спортової справности. До змагань зголосилося 14 спортових товариств повіту, які мали виставити понад 50 змагунів не вчислюючи в те число змагунів зі Стрия.

Та перешкодила цьому непогода. Майже весь час змагань ішов дощ, який ще перед змаганнями сильно розмочив спортовий майдан. Деякі не побоявшися дощу солідарно ставилися на зазив старшини, але більшість воліла вигідно залишитися дома. Тому до змагань стануло всього 20 змагунів.

Висліди в поодиноких конкуренціях не дуже значні, виною цього в першу чергу була непогода. Ось вони:

Мущини: 100 м. Штинда 12 сек., 200 м. Штинда 24.5 сек., 400 м. Штинда 58.2 сек., 800 м. Салдан П. 2 мін. 30.2 сек., 3.000 м. Савчак 10 мін. 30.2 сек. Мет диском: Салдан В. 31.96 м. Мет ратищем: Салдан В. 40.40 м. Скок здаль: Петріва 5.84 м. Скок згору: Салдан В. 1.49 м.

Жінки: 60 м. Пицівна 8.6 сек., 100 м. Пицівна 14.6 сек. Мет диском: Пицівна 23.65 м., Глушишин 20.05 м. Скок удаль: Пицівна 4.23 м., Голецівна 3.58 м.

Змагуни ці є переважно членами Спорт. Секції „Сокола" в Стрию а це тому, що в Стрию вже віддавна переводять правильні спортові вправи, які по селам щойно цього і минулого року почалися. З сільських змагунів визначилися бігуни з Завадова і скакуни з Добряна. Можна сподіватися, що коли по селам Стрийщини піде плянова спортова праця, тоді вже незадовго змагуни зі Стрия по волі чи неволі будуть мусіти поділитися чільними місцями зі змагунами зі сіл. Одначе до цього можуть дійти села тільки сильною волею у невпинній заготовці та непоборним хотінням здобути над іншими перемогу.

Незабаром, бо вже 23. і 24. вересня ц. р. відбудуться нові повітові осінні легкоатлетичні змагання, в яких уже напевно всі села (без огляду на погоду) візьмуть участь і покажуть на них свою спортову справність.

**УЖГОРОД. С. К. „РУСЬ" — УМТЕ 3:2 (2:1).**

Треті, рішаючі змагання за мистецтво Словаччини і дальшу участь у змаганнях за амат. мистецтво чехословацької держави виграла остаточно по важкій боротьбі „Русь", перемігши свого мадярського супереника 3:2. Змагання ці велися у сильно напруженій атмосфері в приявности 4.000 глядачів. Найближчу зустріч матиме „Русь" у Празі з Німецьким Футболевим Клюбом (ДФК), а потім будуть відплатні змагання в Ужгороді.

—o—

## Нові книжки й журнали.

**ЖИТТЯ І ЗНАННЯ,** популярно-науковий журнал Т-ва „Просвіта" ч. 9. за вересень 1933. Зміст: З народнього календаря; І. Крипякевич: Українське життя в княжих часах; Бойкот; Б. Р.: Українське кобзарство; М. Возняк: 1837 чи 1834?; Ф. Коковський: Даровини та вимоги; Е. Томашевський: Як експортують птицю?; Форум Траяна в Римі; М. Бардега: Дещо про звичайне бджіл; Е. Жарський: Комаші держави; Ф. Коковський: Наші старі дерева; В морській глибині; М. Гнатишак: Як збудувати й уставити детекторну радіоприймальну станцію; Ю. Крохмалюк: З історії механічних возів; В. Дорошенко: М. Скрипник; Освіта й виховання; С. Магаляс: Часопис в освітньо-виховній праці; З життя Філій; Милопанська школа; Бібліографія.

**РІДНА ШКОЛА** ч. 18. Рік II. Львів, 15. вересня 1933. Зміст: Організаційна діяльність „Р. Ш." від 1. 5. до 31. 8. 1933; Вас. Стефаник: Роса; К. Подруцький: Безплатний учитель; Вадим: Діточі садки в Сянічині; Д-р О. Кадлер: Школа і національна ідея; М.: Олекс. Заплало; П. Артемюк: Діяльність М. Галущинського на Поліссі; Лев Ясінчук: Школи і молодь в Америці; З життя „Рідної Школи"; Правна порада; Різні вісти; Веселий куток.

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр.**

Середа, 20. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

Четвер, 21. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор".

**Театр Ріжнородностей.**

Середа, 20. IX. год. 7.30 веч. „Моя панна мама".

Четвер, 21. IX. год. 7.30 веч. „Неприятелька мущин".

## Кіна.

АДРІЯ: „Опир в опері".
АПОЛЬО: „Історія гріху" (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: „Пісня серця".
КАСІНО: Флип і Флип.
КОПЕРНИК: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.
КОЛІСЕЙ: „Колиб я мав міліон" і ревія „Кармен у кратки".
МАРУСЕНЬКА: „Цілунок перед зеркалом" і додатки.
МІРАЖ: „Мароканські ночі кохання".
МУЗА: „Чемп".
ПАЛЯС: „Адютант його Величности" (Власта Буріян).
ПАН: „Мумія" та ревія.
ПАСАЖ: „Зунгу".
СТИЛЕВЕ: „Король це я!" (Власта Буріян), ревія „Як дасться, то зробиться".
ХИМЕРА: „Жінка в другій руці".
УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат", ревія.

## Закордонне радіо.

**Вівторок, 19. вересня 1933.**

**Кенігсберг** (217,1) 20.05 „Замкова балада" драма Голендера, **Франкфурт н. М.** (259,3) 20.00 „Фрідман Бах" оп. Гренера, **Братислава** (279,3) 18.20 Скрипка; **Мілано** (331,4) 20.30 Оперетка; **Ляйпціг** (389,4) 16.00 Концерт; **Букарешт** (394,2) 20.00 Пісні; **Білгород** (429,7) 19.00 Пісні; **Рим** (441,2) 20.45 „Тореадор" оп. Карілла; **Беромінстер** (459,4) 20.00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера; **Прага** (488,6) 14.50 Орхестра; **Відень** (517,2) 12.00, 18.45 Концерт, 17.05 Камер. музика; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 9.00 Концерт для села, 10.00 Сп. квартет, 13.50 Літ.-Муз. авд., 15.00 Квартет Леонтієвича, 18.00 Камер. концерт, 19.00 Концерт із Української Фільгармонії; **Москва** (1000) 17.25 „Золотий півник" оп. Римського-Корсакова (Сталін 424,3 м.).

**Середа, 20. вересня 1933.**

**Барі** (269,4) 20.45 Скрипка; **Бресляв** (325) 17.05 Пісні в супр. цитри, 18.05 Пісеньки шл. хору; **Штрасбург** (345,2) 20.30 „Чар вальса" оп. Штравса; **Берлін** (419) 16.30 Військ. орхестра, 21.00 Нар. пісні; **Прага** (488,6) 10.10 Військ. музика; **Відень** (517,2) 12.00, 13.10, 19.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 15.30, 20.45 Концерт; **Харків** (937,5) 9.00 Оп. музика, 10.00 Літ. муз. авдиція для дітей, 13.50 Більшовицька музика, пісні, 15.00 Нім. музика, 18.00 Балалайки, гармонії, 19.00 Концерт із Березілю; **Москва** (1000) 17.25 „Демон" оп. Рубінштайна (Сталін 424,3).

## Львівське радіо.

**Вівторок, 19. вересня 1933.**

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Легка музика з грам. плит; 14.55, 15.15, 15.50, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Листи та програми; 17.15 Концерт солістів; 18.45 Авдиція про позичку; 19.20 Всячина; 19.40 На овиді; 20.00 Концерт орхестри; 22.00 Скрипка, 22.25 Спортові вістки.

**Середа, 20. вересня 1933.**

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.35, 12.35, 14.55, 15.15, 16.00, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Відчит; 17.15, 21.10 Легка музика; 17.55 Віольончеля; 18.15 Новкпост (Ст. Гарчинський); 18.35 Спів (Шабранська); 19.40 „Чоловік із-за океану"; 20.00 Фортепіяновий квінтет; 22.00 Відчит в есперанто про Собєського; 22.25 Спортові вістки.

## БІРЖА.

Банк Польський у понеділок обнизив курс доляра до 5.93. У приватних оборотах платили 5.95 зол.

Пополудні впав доляр до 5.80 зол. На біржі паніка.

**ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".**

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 18. IX.: масло екс. 2.60, масло десер. 2.50, молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90 зол. Тенденція на масло, яйця удержана, на молоко слаба.



Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.